

AI-1431

M. A. (Previous)
Term End Examination, 2020-21

SANSKRIT

Paper : Fourth

(साहित्यशास्त्र तथा सौन्दर्यशास्त्र)

Time Allowed : Three hours

Maximum Marks : 100

Minimum Pass Marks : 36

नोट : सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः । सर्वे प्रश्नाः समानाङ्काः ।

1. अधोलिखितेषु कयोश्चिद् द्वयोश्चार्ययोः प्रमुख सिद्धान्तः

प्रतिपादनीयः—

(i) आचार्यः भरतः

(ii) आचार्य वामनः

(iii) आचार्यः मम्मटः

(iv) आचार्य दण्डी

2. अधस्तनेषु कयोश्चिद् द्वयोः व्याख्या विधेयाः—

(क) कव्यङ्गः किष्प्रमाणश्च प्रयोगश्चास्य कीदृशः ।

सर्वमेतद्यथातथ्यं भगवन्वक्तुमर्हसि ॥

(ख) एवं नाट्यमिदं सम्यग् बुद्ध्वा सर्वैः सुतैः सह ।

स्वातिनारदसंयुक्तो वेद वेदाङ्ग कारणम् ॥

(ग) उपस्थितोऽहं ब्रह्माणं प्रयोगार्थं कृताञ्जलिः ।

नाट्यस्य ग्रहणं प्राप्तं ब्रूहि किं करवाण्यहम् ॥

(घ) दुःखार्तानां श्रमार्तानां शोकस्तानां तपस्विनाम् ।

विश्रान्तिं जननं काले नाट्यमेतद् भविष्यति ॥

3. नाट्यशास्त्र रचनाकारस्य परिचयो देयः ।

अथवा

कश्चिद्वयोपरि टिप्पणी कार्या—

(i) प्रेक्षागृह

(ii) जवनिका

(iii) जर्जर

(iv) मत्तवारिणी

4. मम्मटेन उक्तं काव्यलक्षणं निरूप्यताम्।

अथवा

मम्मतोक्तं काव्यहेतूः प्रतिपादनीयम्।

5. अधोलिखितेषु कमपि द्वयं समीक्ष्यताम्—

- (i) इदमुत्तमतिशायिनि व्यङ्ग्ये वाच्याद् ध्वनिर्बुधैः
कथितः।
- (ii) स मुख्योऽर्थस्तत्र मुख्योव्यापारोऽस्या धोच्यते।
- (iii) मुख्यार्थबाधे तद्योगे रूढितोऽथ प्रयोजनात्।